

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Περὶ τῶν κατακήσεων τοῦ Αλεξάνδρου
εἰς τὴν Ασίαν, καὶ περὶ τῶν ὑποθέ-
σεων τῆς Ελλάδος, ἀπὸ τὸν καιρὸν
όπου ἔχεινος ἐκτράπευσεν, ώς τὸν
Θάνατόν του.

Η πολυγρόνιος βασιλείχ τοῦ δευτέρου Αρταξέρξου ἐτελεῖώ
σε μὲν ἐνα περίπλεγμα φρικτῶν διαφωνιῶν καὶ αίματοχυ-
σίας εἰς τὴν ἴδιαν του οἰκογένειαν. Εκεῖνος, διὰ νὰ ἀσφαλί-
σῃ τὴν διαδοχὴν εἰς τὸν μεγαλύτερόν του υἱὸν, τὸν Δαρεῖον,
τὸν ἐκαμβούμετοχον τῆς βασιλείας του ἀλλ' ἀντεπληρώθη
μὲν αὐθάδη ἀγαρισίαν. Ο υἱὸς μὲ τὸν πατέρα ἦλθαν εἰς λογο-
τριβὴν, καὶ ἐξ αἰτίας αὐτῆς, ὁ Δαρεῖος ἐδοκίμασε νὰ δολο-
φονήσῃ τὸν πατέρα του, καὶ διὰ τοῦτο κατεδικάσθη καὶ ἔλα-
βε τὸν θάνατον ἀπὸ τὰ γέρια τοῦ δημίου. Τὰ λοιπὰ χρόνια
τῆς βασιλείας τοῦ Αρταξέρξου ἐζάθησαν γεμάτα ἀπὸ θορύ-
βους. Επῆρε διὰ πρῶτόν του ὑπουργὸν τὸν νόθον του υἱὸν,
Αρσάμην· αὐτὸς ἐδολοφονήθη, καὶ τὸ κάμωμα τοῦτο τὸ ἀπέ-
διδεν εἰς τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ Ωγού, τοῦ μοναχοῦ ζωντανοῦ
καὶ νομίμου μίοῦ τοῦ Αρταξέρξου. Τὸν ἕδιον χρόνον, μεγάλη
ἐπανάστασις ἐζέσπασεν εἰς τὰς δυτικὰς ἐπαργίας· καὶ ὁ
Αρταξέρξης ἀπέθανεν εἰς τὸν ἐφεξῆς χρόνον, κατὰ τὸν διποῖον
ἔσυνεβη καὶ ἡ μάχη τῆς Μαντινείας. Ο Ωγός ἀνέβη σὸν
θρόνον, ἀλλὰ κατὰ τὴν αἵμοβόρον πολιτικὴν, διποῖον πάντοτε

ἐπεκράτει εἰς τὰς Ασιατικὰς μοναρχίας, δὲν τῷ ἕισοχάσθη ἀσφαλῆ, ὃς που δὲν ἐδολοφόνησεν ὅλους τοὺς ὄγδοηντα νόθους του ἀδελφούς. 'Ἐπειτ' ἀπ' αὐτὸν, ἔχαμε γνωσὸν τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, καὶ ἐδιαλάλησε τὸν ἑαυτόν του Βασιλέα, πέργωντας τὸ ὄνομα, Αρταξέρξης.

Η Βασιλεία τοῦ Αρταξέρξου Ωχου ἐξάθη πολυτάραγη. Η μεγάλη δυτικὴ ἐπανάστασις ὄγλιγωρα κατεπλακώθη, καὶ ὁ Βασιλεὺς τότε ἐπιχειρῶντας τὴν ξαναπόκτησιν τῆς Αἰγύπτου, ἔζειλε κατ' αὐτῆς διάφορα σρατεύματα, τὰ ὅποια ἀπέτυχαν μὲν ἐντροπήν. Αρτάβαζος, ὁ Σατράπης τῆς Βιθυνίας, ἐπανεστᾶτος, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν Ελλήνων μισθωτῶν, ἔβαζαχθη ἐναντίον ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς Ασίας, ὃς που ἐσώθησαν οἱ θησαυροί του, καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ προμηθεύῃ τοὺς Ελληνικούς του σρατιώτας, κατέφυγε σὴν αὐλὴν τοῦ Φιλέππου. Οἱ Φοίνικες ὄμοιώς ἐπαγεῖστησαν. Αὐτοὶ, καθὼς οἱ ὑπήκοοι τῆς Περσίας Ελληνες, ἦταν συγχωρημένοι νὰ διοικῶνται μὲ τὰ ἴδιαίταιρά των δημοκρατικὰ κακταζήματα, ὑποκάτω τῆς ἐπιεισίας ἐνὸς Σατράπου, ὁ ὅποιος ἐσύναζεν ἀπὸ κάθε πόλιν τὸ συμφωνημένον της δόσιμον, καὶ ἐξουσίαζε τὰ ἄρματα τῆς ἐπαργίας. Οἱ Φοίνικες ἦταν πλούσιοι καὶ εύτυχεῖς ἀπὸ τὸ ἐμπόριον· τοὺς ἐκαλόπιαντας καὶ τοὺς ἐσέβετο ὁ Βασιλεὺς, ἐπειδὴ, τὰ πλοῖα καὶ οἱ ναῦται ἔκείνων, μὲ τὸ νὰ ἐσύζαιναν τὴν καθαυτὸν ναυτικὴν δύναμιν τοῦ Βασιλείου, ἦταν ἀνάγκη νὰ τοὺς κάμηνται δουλεύουσιν θεληματικά. Ο παρὼν Σατράπης, ζηλεύωντας ἵσως τὴν αὐξουμένην των δύναμιν, καὶ τὸ ύψούμενόν των φρόνημα, ἐδοκίμασεν ἀτόχαστα, κάπως νὰ τσντώσῃ τὰ λωρίας τῆς ἐξουσίας του· ὅθεν, τὸν ἐκατηγόρησαν ὡς ἐπαρμένον καὶ τυραννικὸν, καὶ οἱ Φοίνικες ἐπαναστοῦντες, ἐσυμμάχησαν μὲ τὴν Αἴγυπτον. Ο Ωχος, ἔχινησεν ὁ ἴδιος ἐναντίον των, καὶ τοὺς ὑπέταξεν· ἀλλ' ὁ θρίαμβός του ἐμολύνθη ἀπὸ μὲν σειρὰν ἀπανθρώπων καὶ ἀπίσων πράξεων, ὁποῦ ἔφερεν τὴν

σκληπρού κατασροφὴν τῆς Σιδόνος ἐξ αἰτίας τῆς ἀπελπισίας
τὸν κατοίκων της. (α) Υπέταξεν ἔπειτα τὴν νῆσον τῆς Κύ-
πρου, ὃποῦ παρομοίως ἡτον εἰς ἐπανάστασιν, καὶ ἔπειτα ἑτοί-
μασεν ἐκσρατείαν ἐναντίον τῆς Αἰγύπτου. Εσύναξε μεγαλω-
τάτην δύναμιν Ελλήνων μισθωτῶν, καὶ ἔδωσε μίαν μοῖραν
γρατοῦ εἰς τὴν ἔξουσίαν Μέντωρος, πολεμιζοῦ Ροδίου,
ὅς ποτος, σχλημένος ἀπὸ τὸν Βασιλέα τῆς Αἰγύπτου νὰ βοη-
θήσῃ τοὺς Ροδίους, ἀπεισάτησεν εἰς τοὺς Πέρσας μὲ 4000
Ελληνας, ὃποῦ ἔξουσίαζεν. Εἰς τὸν δεύτερον του αὐθέντην, ὁ
Μέντωρ ἐδείχθη πιστότερος· ὑπέταξε τὴν Αἴγυπτον· καὶ
τόσον μεγάλαι ἦταν αἱ ἐκδουλεύσεις του, καὶ τέτοια ἡ ὑπόλη-
ψις, ὃποῦ ὁ Ωχος εἶχε διὰ τὴν ἀξιότητά του, ὃποῦ τὸν ἔτειλε
νὰ διοικῇ ὅλας τὰς παραθαλασσίους ἐπαρχίας τῆς Μικρᾶς
Ασίας. Η ἀδελφὴ αὐτοῦ ἡτον συμβίᾳ τοῦ ἐπαναστάτου Σχ-
τράπου Αρταβάζου· καὶ μὲ τὴν ἔκεινου μεσολάβησιν, ὁ Αρτά-
βαζος ἐσυγχωρήθη, καὶ ζωνεβίλθη εἰς τὸ πρῶτον του ἀξίωμα.
Διὰ δέκα χρόνους, αἱ δυτικαὶ ἐπαρχίαι ἔχαιροντο ἀσυγείθι-
ται γένουσιν ὑπὸ τὴν καλὴν διείκησιν τοῦ Μέντωρος, ἐπιει-
θίου φίλου καὶ ὑπουργοῦ τοῦ Αρταξέρξου. Εἰς τὸ τέλος ἔκεί-
νης τῆς περιόδου, δῆλος τὸν χρόνον ὕσερ' ἀπὸ τὴν μάγην
τῆς Χαιρωνείας, ὁ Αρταξέρξης Ωχος ἀπέθανε.

Ἐπιεισύπτο, ὅτι ὁ Ωχος ἐφαρμακώθη ἀπὸ τὸν εύνοούγον
Βαγῶαν, τὸν πρῶτον ὑπουργὸν καὶ εὐνοϊκόν του, ὁ ὄποιος,
βαζῶντας ἀκόμη τὴν ἔξουσίαν, ἔδωσε τὸ σκῆπτρον εἰς τὸν
Αρσην, τὸν νεώτερον υἱὸν τοῦ ἀποθανόντος Βασιλέως. Τοὺς

(α) Οὕτω λέγει διοίδωρος· πρέπει δμως νὰ τὸν ἐγγονήσωμεν μὲ
κάπιαιν ἔξαριστιν, ἐπειδὴ θὰ εὔρομεν τοὺς Σιδονίους, ὕσερ' ἀπὸ εῖκοσι
χρόνους, κάμνοντας ἐπίδειξιν εἰς τοὺς πελέμους τοῦ Αλεξανδροῦ. Ισως
ἡ πυρκαϊδ ὃποῦ ἀναφέρεται ὁ ιστορικὸς αὐτὸς ἐφθικε μόνον εἰς κάπιοιν
μέρος τῆς πέλεως, εἰς τὸ διποτον οἱ πλέον ἀπηλπισμένοι Σιδόνιοι ἐκλεί-
σθησαν καὶ ἐδιαφεγδεύοντο, ἀφοῦ τὰ ἐπίλοιπον τῆς χώρας ἦταν ἡδη πα-
ραδομένον εἰς τὸν νικητάν.

ἄλλους υἱοὺς τοὺς ἐδολοφόνησαν, καὶ ὁ ἕδιος Αρσης εἰς τὸν τρίτον χρόνον τῆς βασιλείας του ἔπαθε τὰ ἕδικ μὲ τὴν ρέσον τοῦ δυνατοῦ ὑπουργοῦ του, σοῦ ὅποίου τὰς πράξεις ἀπεκότησε νὰ ρίψῃ ἐμπόδια. Ο Κονδομάννος, ἀπόγονος του δευτέρου Δαρείου, καὶ αὐτορωπός δοκιμασμένης ἀνδρίας, καὶ ἐμπειρούς πολεμικὸς, ἐκλέχθη ὡς διάδοχος τῆς βασιλείας. Ηταντας εἰς τὸν θρόνον, ἐλαβε τὸ ὄνομα, Δαρεῖος. Ο Βαγώας ἀπέθανεν ὀλίγον κακοὺν ἔπειτα καὶ ἦτον λόγος, διε, ἐπειδὴ συνέβη φιλογεικία μεταξὺ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Υπουργοῦ, ὁ Βαγώας ἐτοίμασε φαρμακισμένον ποτὸν διὰ τὸν Δαρεῖον, καὶ ὅτι ἐβιάσθη νὰ τὸ πίῃ ἀτός του ὁ ἕδιος.

Ολίγον μετὰ τὸν θάνατον του Ωχου, ὁ Φίλιππος ἐπεχειρίσθη νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς Ελληνας τῆς Ασίας ἀπὸ τὸν Περσικὸν ζυγὸν, καὶ ἔγειλε σράτευμα εἰς τὴν Αἰολίαν, ὁδηγημένον ἀπὸ τὸν ἀξιώτατον τῶν σρατηγῶν του, τὸν Παρμενίωνα. Εναντίον αὐτοῦ ἦλθεν ὁ Μέρμων μὲ δύναμιν, ἀρκετὴν νὰ τὸν χαλινώσῃ, ἀλλ' ὅχι καὶ νὰ τὸν χαλάσῃ. Η προσοχὴ τῆς Περσικῆς αὐλῆς ἦτον ἀλλοῦ ἀσγολημένη, καὶ μόνον ὅπότε ὁ Αλεξανδρος ἐτοιμάζετο νὰ περάσῃ ὁ ἕδιος τὸν Ελλήσποντον, τότε ἡ Περσικὴ Κυβέρνησις ἀρχίσε νὰ συνάζῃ κάποιαν μεγάλην δύναμιν διὰ θαλάσσης, καὶ διὰ ξηρᾶς. Δύω χρόνοι ἦταν περασμένοι, ἀφότου ἀπεθάνεν ὁ Φίλιππος, καὶ τέσσαρες, ἀφότου ἔγινεν ἡ μάχη τῆς Χαιρωνείας, ὅταν ὁ Αλεξανδρος, εἰς ἡλικίαν μόνην εἴκοσι δύω χρόνων, ἀρχίσε τὴν ἐκσρατείαν ἐκείνην, ὅποῦ ἐμελλε ν' ἀλλάξῃ τὰ βασιλεῖα, καὶ νὰ ἀναμορφώσῃ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τοῦ μισοῦ μέρους τῆς Ασίας. Εἰς τὸ Ασιατικὸν τοῦ Ελλησπόντου μέρος εὑρίσκετο ἡ περιοχὴ τῆς παλαιᾶς Τρωάδος, τὸ θέατρον τῶν κατορθωμάτων ἐκείνων, ὅποῦ ὑμνολόγησεν ὁ Ομηρος. Ο Αλεξανδρος εἶχε φυσικὰ ζωηρὰν φαντασίαν, ριζωμένην πόθον τῶν γραμμάτων, καὶ σέβας διὰ τὴν ἀρχαιότητα, καὶ τοῦτο τὸ ἔδειξε μὲ τὸ φέρσεμόν του εἰς πολλὰς περισάσεις

ρετα τῷ πέσιμον τῶν Θηβῶν. Η Γκάς τοῦ Ομήρου μάλιστα εὐγαριστοῦσε καὶ τὴν ποιητικήν του ὅρεξιν, καὶ τὴν διὰ τοὺς πολέμους κλίσιν του¹ καὶ λέγουν, ὅτι τὴν κατέσησε ἀγώρισόν του σύντροφον εἰς τὰ ταξείδια καὶ εἰς τὰς ἐκστρατείας του. Οπότε ὅμως ἐπάτησε τὸν τόπον, ὃ, που ἦτον ἡ σκηνὴ τῶν πραγμάτων, ὅποῦ περιγράφει ἡ Ιλιάς, ὁ θαυμασμός του διὰ την ποιητὴν, καὶ διὰ τοὺς Ήρωας ἔκεινου, ἀνυψώθη εἰς ἐμπαθῆ ἐνθουσιασμόν καὶ ἐνῷ τὸ σράτευμά του ἐπερνοῦσε τὸ γενόν του Ελληνιστόντου χωρὶς ἐναντίωσιν, ὀδηγούμενον ἀπὸ τὸν Παρρενίων², ἔκεινος ἐπεριδιέβαζε τὰ χωρία καὶ τὰς τριγύρω πεδιάδας, ὃπου ἔζεκε τὸ πάλαι ἡ χαλασμένη πόλις τῆς Ἱριοχώρας, καὶ ἔκαρπη θεοίς εἰς τοὺς Θεοὺς τοῦ τόπου, καὶ εἰς τοὺς Αργηγοὺς καὶ Ηγερόνας, ὃποῦ ἔκει ἦταν ἐνταφιασμένοι. Τὸ πεζικὸν τοῦ σράτευματός του κάπως ἀπεργοῦσε τὰς τριάντα γιλιάδας, ἀπὸ τὸ ὅποιον, εἰκοσιτεσσάρες γιλιάδες ἦταν ὄπλιται, καὶ σχεδὸν τὸ κῆμα τοῦ Μακεδόνες³ τὸ ἱππικὸν, ἥτον κοντὰ πέντε χιλιάδες, οἱ περισσότεροι Μακεδόνες, Θεσσαλοί, καὶ Θράκες. Προχωρῶντας πρὸς τὴν Ιωνίαν, ἀπεφασίσθη νὰ διαβοῦν τὰ Ανατολικὰ ὑψηλώματα τῆς Ιδας. Οἱ γειτοναέοντες Σατράπαι ἐσύναξαν τὰς δυνάμεις των νὰ τὸν ἀντισταθοῦν, εὐθὺς ὅποῦ ἔμαθαν τὸν δρόμον ὃποῦ ἔπιασε, καὶ ἐνώθησαν μὲ τὸν Μέρμνωνα, ὃποῦ ἔως τώρα κατεγίνετο νὰ διαφενδεύῃ τὰ παράλια. Τὸ σράτευμα, ὃποῦ ἐσύναξαν, ἐσυνίσατο ἀπὸ εἴκοσι γιλιάδας Περσικὸν ἱππικὸν, καὶ ἀπὸ τόσους ἄλλους μισθωτοὺς Ελληνας πεζοὺς ὄπλιτας, μὲ πολλοὺς ἄλλους ἐλαφροχρυστωμένους, τῶν ὃποίων δέν γνωρίζεται ὁ ἀριθμός. Οντες οὕτω κατώτεροι εἰς τακτικὸν πεζικὸν, ὁ Μέρμνων ἐπειθύμει νὰ ἀποφύγουν γενικὴν μάχην, καὶ νὰ πάρουν ἀπὸ κοντὰ, μὲ τὸ πλῆθος τοῦ ἱππικοῦ των, τὸν ἔχθρὸν, ὃποῦ ἐπήγαινεν ἐμπρὸς, καὶ τὸ ὃποιον δὲν θὰ τὸν ἀφήνε μήτε νὰ φάγη, μήτε νὰ ξεκουρασθῇ· νὰ ἀφανίσουν τὰ γεννήματα καὶ τρίφας, ὃποῦ ἦταν σὸν

δρόμον του, καὶ φέτας πόλεις, ὅπου ημποροῦσε νὰ ξαποσάσῃ. Αὐτὸς δὲ τρόπος τῆς διαφενδεύσεως θὰ ἦτον ἵσως ὠφελιμώτερος· ἀλλ' ἐσυντροφεύετο ἀπὸ τόσην ζημίαν τοῦ χοινοῦ, καὶ ἀπὸ τόσας δυσυχίας τῶν μερικῶν ἀνθρώπων, ὃποῦ οἱ ἀρχηγοὶ Πέρσαι δὲν ἤθελησαν νὰ σέρξουν. Οθεν τὸν ἀπέρριψαν, καὶ ἐσαμάτησαν εἰς μιὰν ἀρμόδιον θέσιν, εἰς τὸ πέραμα τοῦ Γρανικοῦ, ὄρμητικοῦ ποταμοῦ, ὃποῦ τρέχει πρὸς τὰ βόρεια, ἀπὸ τὴν Ιδαν εἰς τὴν Προποντίδα. Ο Αλέξανδρος, διέβη μὲ τὸ ἄρματα τὸ πέραμα, καὶ ὅλότελα ἐνέκγισε τὸν ἔχθρον, ἀλλ' ὅχι χωρὶς μεγάλην προσπάθησιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἐκατός του ἔτρεξεν ἀμεσού χίνδυνον. Ήνίκη τοῦ αὐτὴν ἄνοιξεν ὅλην τὴν μικρὰν Ασίαν. Αἱ Σάρδεις τὸν ὑπετάχθησαν χωρὶς ἀνθίσασιν, καὶ αὐτὸς ἐπῆγεν εἰς τὴν Ιωνίαν. Ο λαὸς τῆς Εφέσου ἐπανεζάτησε κατὰ τῶν Ολιγαρχῶν, ὃποῦ ἔκει ὑπεσηρίζοντο ἀπὸ τὴν Περσίαν, καὶ ὅταν ἔφθασεν ἔκει ὁ Αλέξανδρος, ἐτερέωσε τὴν ὑπεροχὴν τῆς δημοκρατικῆς φατρίας, ἔχαλίνωσε τὴν ὄρμήν της, καὶ ἀπεκατέσησε τὴν εὐταξίαν. Αἱ περισσότεραι τῶν Ελληνικῶν πόλεων πρόθυμα ἐνώθησαν μὲ αὐτὸν, καὶ εἰς ὅλας αὐτὰς ἀντικατέσησε τὴν δημοκρατίαν. Η Μίλητος καὶ ἡ Άλικαρνατσὸς, ὃποῦ ἐβάσαζαν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Περσίας, ἐκυριεύθησαν μὲ τὸ ἄρματα. Αἱ νίκαι τοῦ Αλεξάνδρου ἦταν λαμπραὶ, καὶ ἡ πολιτική του ἐλευθέριος τόσον πρὸς τοὺς Βαρβάρους, καθὼς καὶ πρὸς τοὺς Ελληνας. Εκέρδισε τοὺς Λυδοὺς, ἀνακαλῶντας εἰς δύναμιν τοὺς παλαιούς των νόμους, ὃποῦ κατεπατήθησαν ἀπὸ τὴν δυνατείαν τῶν Σατράπων τῆς Περσίας, καὶ τοὺς Καρίους, παραδίδωντας τὴν Κυθέρην τοῖς εἰς τὸν νόμιμον διάδοχον, δ ὃποῖος τὴν ὑσερήθη διὰ νὰ τὴν λάβῃ ἔνας Πέρσης. Εἰς τὸ διάσημα ἐνὸς χρόνου, εἶτε μὲ δύναμιν, εἶτε μὲ συνδιαλλακτικοὺς τρόπους, κατεισάθη ὁ κύριος ὅλου τοῦ μέρους τῆς Ασίας ἐδῶθεν ἀπὸ τὸν Ταῦρον, τὸ μέγα βουγὸν, ὃπῦ ἐκτείνεται ἀπὸ τὴν Με-

σέγοιον ὡς τὴν Μαύρην θάλασσαν, δηλ. ὅλης τῆς μικρᾶς Ασίας, ἐξω ἀπὸ τὴν σενήν παραθαλάσσιον ἐπαρχίαν τῆς Κιλικίας.

Εἰς τὸ ἀναμεταξὺ, ὁ Μέμνων ἐπέτρεψεν εἰς τὸ Αἰγαῖον πελαγός μὲν σόλον πολὺ μεγαλύτερον, ἀφότι ἡ Μακεδονία καὶ οἱ Σύμμαχοί της ἥμποροῦσαν ναὶ βαζάζουν, καὶ ἐπρατολόγησε δυνατὸν σῶμα Ελλήνων μισθωτῶν διὰ νὰ συμπράττῃ μὲ τὸν σόλον. Εκυρίευσε τὰς αξιολόγους νήσους τῆς Χίου καὶ τῆς Λέσβου, καὶ κατετρόμαξε τοὺς ἔχθρους τῆς Περσίας, ὡς τὴν Εὔβοιαν. Διαπραγματευόμενος μὲ σα Ελληνικὰ Κράτη διὰ ἀγαποῦσαν τὴν Μακεδονίαν, κατέπεισε πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ, καὶ ἀνάμεσα γένεται τὸν Λακεδαιμονα, νὰ συμμαχήσουν μὲ τὴν Περσίαν. Ο σκοπός του ἦτον, ἀφοῦ ἐτελείωντες τὴν κατάκτησιν τῆς Λέσβου, νὰ κινήσῃ διὰ τὸν Ελλήσποντον, καὶ μὲ τὸν ἀκαταμάχητόν του σόλον νὰ διακόψῃ κάθε κυνωνίαν τοῦ Αλεξάνδρου μὲ τὴν Εύρωπην. Τότε, ὁ μικρὸς σρατὸς τοῦ Αλεξάνδρου ἥμποροῦσε νὰ κατασυντριψθῇ ἀπὸ τὰς συναγμένας δυνάμεις τῆς Ασίας, ἐνῷ ὁ Μέμνων αὐτὸς, μὲ τοὺς Ελληνας συμμάχους του, θὰ ἐπατοῦσε καὶ θὰ ἐκυρίευσε τὴν Μακεδονίαν, καὶ οὕτω, κατὰ τὰ λόγια τῶν ἔχθρῶν τοῦ Αλεξάνδρου, θὰ ἀσφαλίζε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ελλάδος. Εἰς τὴν μέσην αὐτῶν τῶν σχεδίων, ὁ Μέμνων ἀπέθανε, καὶ μ' αὐτὸν, καὶ τὰ σχέδιά του. Η δύναμις τῆς ξηρᾶς, ὅποῦ περιεῖχεν ὁ σόλος του, ἐκαλέσθη εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ Βασιλέως τῆς Συρίας.

Οτε ἔφθασεν ἡ ἄνοιξις, ὁ Αλέξανδρος, περνῶντας τὸ βουνὸν τοῦ Ταύρου, ἐπλάκωσε τὴν Κιλικίαν.⁴ Εκείνη ἡ ἐπαρχία διαχωρίζεται τῆς Συρίας ἀπὸ ἓνα κλαδὶ τοῦ Ταύρου, εἰς τὸ ἄντικρυ μέρος τοῦ ὄποιου, ὁ ἄπειρος σρατὸς τοῦ Δαρείου ἦτον τότε συναγμένος. Διὰ κάποιον καιρὸν, τὸ κάθε σράτευμα ἐπρόσμενε νὰ ἴδῃ τὸ ἄλλο νὰ κινήσῃ. Οἱ Πέρσαι ἐπεύμασυν γὰς ἐγίνετο ἡ μάχη εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Συρίας, διπο-

τὸ μέγα πλῆθος τοῦ ἵππικοῦ τῶν ἡμποροῦσε νὰ κινήται
ἐλεύθερα, ἐνῶ τὸ ἐναντίον, αἱ μικρότεραι καὶ πλέον. σάσιμαι
δυνάμεις τῶν Ελλήνων, καὶ τῶν Μακεδόνων, θὰ ἐμάχοντο μὲ
μεγάλον τους ὄφελος εἰς τὰς σενάς κοιλάδας τῆς Κιλικίας.
Τέλος πάντων ὁ Αλέξανδρος ἔκινησε τὰς δυνάμεις του μέσα
ἀπὸ τὸ πέρασμα, ὃπου ἔμενε σὴν Συρίαν. Ο Δαρεῖος ἀμέ-
σως ἐδιάβηκε τὸ βουνόν ἀπὸ ἐνα διαφορετικὸν πέρασμα,
καὶ ἐμβῆκε σὴν Κιλικίαν, καὶ οὕτως ἐβάλθη εἰς τὰ ὅπί-
σθια τοῦ Αλεξάνδρου. Ο σκοπός του ἵσως ἦτον, πιάνωντας
τὰ περάσματα, νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ἐγχυρόν τοῦ νὰ ἐπιτρέψῃ
σὴν Κιλικίαν, καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν νὰ τοῦ κόψῃ κάθε
ζωτροφίαν καὶ βοήθειαν· εἰς τρόπον ὅτι, τὸ σράτευμα
ἔκεινου, μὴν ἡμπορῶντας ν' ἀποσυρθῇ, καὶ ὑσερημένον ἀπὸ
κάθε προμήθειαν, ἔξω μόνον ὅσην θὰ εὔρισκεν εἰς τὸν τόπον
ἔκεινον, θὰ ἥφαντί τοι ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀδιά-
κοπον ἐνοχλησιν μιᾶς ἵππικῆς δυνάμεως ἀνωτέρας τῆς ἐδι-
κῆς του. Ο Αλέξανδρος ὅμως, ἀγκαλάς καὶ νὰ ἔξαφνίσθῃ
ἀπὸ αὐτὸ τέ κίνημα, μὲ ἐποιμότητα ὅμως ἔπιασε τὸ καθια-
τὸ πέρασμα τοῦ βουνοῦ, καὶ ἔφερεν ὅπιστο τὸ σράτευμά του
νὰ κτυπήσῃ τοὺς Πέρσας, κοντὰ εἰς τὸν Ισσὸν, εἰς τὸ ἐμβα-
σμα τῆς Κιλικίας. Τὸ Περσικὸν σράτευμα, κοντὰ εἰς τοὺς
πολλοὺς ἐλαφροαρματωμένους, εἶχε τριάντα χιλιάδας Ελληνας
ὁπλῖτας, καὶ μέγαν ἀριθμὸν Ασιατικῶν ἀρματωμένων, καὶ γυ-
μνασμένων κατὰ τὸν Ελληνικὸν τρόπον. Τὸ ἵππικὸν ἦτον
τριάντα χιλιάδες. Όλον τὸ σράτευμα ἦτον ὠφέλιμα τοπο-
θετημένον παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἔξαπλώνετο
ἀπὸ τὰ βουνὰ ὧς τὴν θάλασσαν. Μολοντοῦτο ὕσερ' ἀπὸ μιὰν
πέισματώδη μάχην, ὁ Αλέξανδρος ἐπέρασε μὲ τ' ἄρματα.
Μεγάλη ἐτάθη ἡ σφαγὴ τόσον εἰς τὴν μάχην, ὅσον καὶ εἰς
τὸ κυνήγυμα. Ο Δαρεῖος ἔφυγε μὲ ἐνα μέρος τοῦ ἵππικοῦ
του, ἀλλ' ἡ γυναικα, ἡ μητέρα, ἡ ἀδελφή, καὶ δύω θυγα-
τέρες του ἐπιάσθησαν εἰς τὸ σράτοπεδον. Εφιλοφρενήθησαν

μὲ αγαθότητα ἀπὸ τὸν Αλέξανδρον, καὶ μάλιστα μὲ σεμνοπρεπὲς σέβας· καὶ τόσον μεγάλον ἐγάθη τὸ ἀποτέλεσμα, ὃποῦ ἐπροξένησεν εἰς τὸν Δαρεῖον μία γενναιότης τόσον ἀσυνείθιση εἴτε εἰς τοὺς Ελληνικοὺς, ἢ Ασιατικοὺς πολέμους, ὡς εἰς τὸ ἔμαθεν, εὐγήθη νὰ μὴν ἔγη ἄλλον διάδοχον παρὰ τὸν Αλέξανδρον, ἀν καὶ ἦτον θέλαμα Θεοῦ νὰ μὴν εἶναι πλέον ὁ ἴδιος Βασιλεὺς τῆς Ασίας.

Αφοῦ ἐκυρίευσε τὴν Δαμασκὸν, τὴν μητρόπολιν τῆς Συρίας, ὁ Αλέξανδρος ἔρριψε τὸ μάτι του σὴν σενήν, ἀλλὰ πλουσιαν, πολυάνθρωπον, καὶ δυνατὴν γῆν τῆς Φοινίκης.. Τὰ μικρὰ Κράτη ἔχεινται τῆς ἐπαργίας εἶχαν δημοτικὰς κυβερνήσεις, ἀγκαλὰ καὶ αἱ περισσότεραι εἶχαν ἕνα μόνον ἀρχηγὸν εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς διοικήσεως, καὶ ως φαίνεται, ἦταν πολὺ υποχειμεναι εἰς ἐσωτερικοὺς θορύβους, καὶ εἰς ἀμοιβαίας διαφορὰς καὶ ζηλίας. Τύρος, ἡ πλουσιώτατη καὶ δυνατωτάτη, ἦτον πλέον εὔνοουμέγη ἀπὸ τὴν Περσικὴν κυβέρνησιν, εἰς τρόπον, ὡς εἴδε κακοφανισμὸν σὴν Σιδόνα, τὴν μητέρα πόλιν, καὶ τὴν κατ' ὄνομα μητρόπολιν τῆς Επαργίας. Οἱ Σιδόνιοι ἐπροσκάλεσαν τὸν Αλέξανδρον, καὶ ἐκεῖνος ἐκυρίευσε τὴν πόλιν των χωρὶς ἀνθίσασιν. Πολλὰ ἀλλα Κράτη τὸν ὑπέταγμησαν· ἀλλ' οἱ Τύριοι, δὲν ἔτερζαν νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τὸν κατακτητήν. Εφανέρωσαν τὴν διάθεσίν των νὰ μείνουν ἀκριβῶς οὐδέτεροι, καὶ νὰ μὴ δέγωνται εἰς τὰ τείγη των μῆτε τοὺς Περσας, μῆτε τοὺς Μακεδόνας· τοῦτο διμω; δὲν εὐχαρίστησε τὸν Αλέξανδρον, ὅθεν ἐπολιόρκησε τὴν πόλιν. Η Τύρος ἦταν κτισμένη ἐπάνω τινὸς νησιοῦ, δυνατὰ ὄχυρωμένη, καὶ μὲ ἀνδρίαν διαφενδευομένη. Οἱ πολιορκοῦντες ἐδοκίμασαν νὰ εὐγάλουν ἕνα κτισὸν ξέχωμα ἀπὸ τὴν ξηρὰν, διὰ νὰ σήσουν τοὺς πύργους καὶ τὰς πολιορκητικὰς μηχανὰς, καθὼς ἐσυνειθίζοντο ἐκεῖνον τὸν καιρόν. Αὐτὰς τὰς ἐκαψαν οἱ Τύριοι ἀπὸ τὰ πλοῖα των, καὶ ὁ Αλέξανδρος ἐγνώρισεν, ὅτι δὲν ἥμ.ποροῦσε νὰ ἐπιδώσῃ, ὃς ποιού ἐκεῖνοι ἐκ-

ρίευαν τὴν θάλασσαν. Εσύναξες ναυτικὴν δύναμιν ἀπὸ ὅσους Φοίνικας ἔκαμε φίλους του^ο ἀπὸ τοὺς Κυπρίους, τῶν ὃποίων τὴν συνέργειαν ἐκέρδισε διὸ τὰς νίκας του, καὶ ἀπὸ τινὰς τῶν θαλασσινῶν Ελλήνων. Οὕτω, κάμνωντας τὸν σόλον του πολὺ δινατώτερον τῶν πολιορκουμένων, τοὺς ἐξενοχώρησε νὰ κλεισθοῦν εἰς τὰ τείχη των μέσα, καὶ ὡς τέλους, ἐκυρίευσε τὴν πόλιν μὲν ἔφοδον. Οκτὼ χιλιάδες Τύριοι ἔχαθησαν εἰς τὴν ἔφοδον, καὶ οἱ ἑπτάλοιποι ἐπωλήθησαν σκλάβοι.

Ο Αλέξανδρος τότε ἔκινησε διὰ τὴν Αἴγυπτον, ἢ ὃποια τὸν ὑπετάχθη χωρὶς ἀνθίσασιν. Εκαλόπιασε τοὺς νέους αὐτοὺς ὑπηκόους του, προσφέρωντας μεγαλοπρεπεῖς θυσίας πρὸς τοὺς Θεοὺς τοῦ τόπου, καὶ ἔγινε λαμπρὰν ἱορτὴν κατὰ τὸν Ελληνικὸν τρόπον, μὲ γυμνάσματα τῆς ἀθλητικῆς, τῆς ποιήσεως, καὶ τῆς μουσικῆς. Επειτα ἀρχίσεν ἐνα ταθερώτερον καὶ ὠφελιμώτερον μνημεῖον τῆς μεγαλειότητός του. Η ὑπερβολικὴ πλούσια καὶ πολυάνθρωπη Αἴγυπτος ὑγεῖτο ἐνύς ἀρμοδίου λιμένος^ο καὶ ὁ Αλέξανδρος, ἀφοῦ ἐδιάλεξε τόπον σὸ παραγιάλι πλησίον τοῦ δυτικοῦ κλαδιοῦ τοῦ Νείλου, τοῦ ὄποιου τόπου ἡ θέσις ἐπρόσφερνεν ὅ,τι καλὸν ἐγρειάζετο διὰ μιὰν ἐμπορικὴν χώραν καὶ λιμένα, ἀπεφάσισε νὰ τὸν κατασκήῃ τὴν Ελληνικὴν μητρόπολιν τῆς Αἰγύπτου, τὴν καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου. Τὴν νέαν ἔκείνην πόλιν ὠνόμασεν Αλεξάνδρειαν, καὶ τὴν κατοίκησ τὸ περισσότερον μὲ Ελληνας^ο καὶ αὐτὴ ὄγλιγωρα κατεσάθη, καὶ διὰ πολλοῦ ἐξακολούθησε νὰ ἦναι, πλούσια, πολυάνθρωπος, καὶ εὔτυχης. Εως τώρα ἀκόμη, ἔκείνη σώζει τὸ παλαιόν της ὄνομα^ο καὶ μολονότι ἐπεισεν ἀπὸ τὸ πρῶτόν της μεγαλεῖον, εἶναι μολυτοῦτο ἀκόμη μία ἀξιόλογη πόλις^ο ἀλλ' ὁ ξεπεσμός της πηγαίνει προοδεύωντας, ἐπειδὴ, ὁ ἐξαίρετός της λιμὴν ὄγλιγωρα θὰ καταγαλασθῇ ἀπὸ τὰς μεταβολὰς, ὅποῦ ὑποφέρνει τὸ παρχλιόν, καὶ τὸ παντοτεινὸν συμμάχων τῶν σύρτεων.

Ενῷ ο Αλέξανδρος κάτεγίνετο μὲ τὴν νέαν του μητρόπολιν, ἔμαθεν, ὅτι ο Περσικὸς σόλος διελύθη ὀλότελα διατὶ τοῦ ἐλειψαν οἱ Φοίνικες, καὶ οἱ Κύπριοι, καὶ ὅτι ὅλα τὰ Ελληνικὰ νησιὰ, τὰ σύμμαχα τῆς Περσίας, ἐνώθησαν μὲ τὴν Μαχεδονικὴν συμμαχίαν. (Π. Χ. 332)

Ο Αλέξανδρος, εἰς τὸν καιρὸν ὃποῦ διέτριψε σὴν Αἴγυπτον, ἐπεχειρίσθη μιὰν ἐκσρατείαν, ὅχι πολιτικὴν, οὔτε σρατιωτικὴν, ἀλλ' αἵτινα νὰ τὴν ἀναφέρωμεν, ως περίεργον. Εἰς τὴν ἄμμωδη ἔρημον, ὃποῦ ἐξαπλώνεται δυτικὰ ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Αἰγύπτου, εὑρίσκονται, διεσπαρμένα ἐδῶ καὶ ἔκει, χομμάτια γῆς, ως τόσα πράσινα νησιὰ εἰς μιὰν θάλασσαν ἀπὸ ἄμμου, εἰς τὰ ὅποια, τ' ἀναβρυτικὰ νερὰ διδουν γενιμότητα εἰς τὴν γῆν, ὃποῦ ὅλογυρα εἶναι γυμνὴ καὶ κατακαιμένη. Εἰς Ἑνα ἀπ' αὐτὰ ἔζεκεν ὁ παλαιὸς καὶ ξακουσμένος προφητικὸς ναὸς τοῦ Διὸς Αμμωνος. Η δυσκολία καὶ ὁ κίνδυνος τοῦ νὰ πηγαίνῃ τὶς ἔκει, ὥλιγότερευσαν τὸν ἀριθμὸν τῶν προσκυνητῶν, ἐκαταγόλισαν ὅμως ἔκεινο τὸ προσκύνημα μὲ μυστηριώδη ἀγιότητα. Ο πηγάιμὸς τοῦ Αλέξανδρου ἔκει, ἵσως προήρχετο ἀπὸ εὐλάβειαν θρησκευτικὴν· ἀλλὰ πιθανὸν νὰ ἦτον ἐνωμένος μὲ περιέργειαν, μὲ τὴν συνειθερμένην του κλίσιν εἰς τὰ θαυμάσια, καὶ μὲ τὴν ἔπαρσιν τοῦ νὰ μιμηθῇ τὴν Περσίαν καὶ τὸν Ήρακλῆν, τοὺς προπάτορας, εἰς τοὺς ὃποίους ἐκαυχᾶτο, καὶ οἱ ὅποιοι, καὶ οἱ δύω ἐλέγοντο, ὅτι ἐπροσκύνησαν τὸ Μαντεῖον · ἔκεινο, ἵσως μὲ κάποιον σκοπὸν νὰ ξεσκεπάσουν κοινωνίαν μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Αφρικῆς, διὰ ἐμπορικοὺς σκοπούς. Αὐτὸς ἔκινησε μὲ μία μοῖραν τοῦ σρατοῦ του, ἔφθασε τὴν γῆν τοῦ Αμμωνος, ἐσυμβουλεύθη τὸ μαντεῖον, καὶ ἐπέερεψε σῶος, ἀλλ' ὅχι χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ τοὺς κινδύνους καὶ τὰ παθήματα, ὃποῦ συμβαίνειν εἰς τὸ πέρασμα τῆς ἔρημου, διὰ τὸ ἀνυπόφερτον καῦμα, τὴν ἐλλειψιν τοῦ νεροῦ, καὶ τὸ μετατόπισμα τῆς ψυχῆς ἀπὸ Ἑνα μέρος εἰς ἄλλο.

Τὴν ἐργομένην ἄνοιξιν ἐκίνησεν ἐναντίον τοῦ Δαρείου· διέβη τοὺς μεγάλους ποταμοὺς Ιώνιον καὶ Τίγριν χωρὶς ἀνθίσασιν, καὶ πῦρ τὸν ἔχθρὸν εἰς τὰ Γαυγάμηλα, πλησίον τῶν Αρβηλῶν, εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὅχθην τοῦ Τίγριδος. Οἱ τόποις ἦτον ἐπιτήδειος διὰ τὸ Ιππικὸν, κατὰ τὸ ὄποιον ὁ Περσικὸς στρατὸς ἦτον δυνατώτερος ἀφότι ἦτον, ὅταν ἐνικῆθη εἰς τὸν Ισσόν. Εἶχε προσέτει καὶ Ελέφαντας, καὶ δρεπανηφόρα ἀμάξια, ἀλλ' εἶχεν ὅλιγώτερον Ελληνικὸν πεζικόν. Πεισματώδης μάχη ἐσυγκροτήθη· οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Περσῶν ἔδειξαν μεγάλην ἀνδρίαν, καὶ κάποιαν ἐμπειρίαν, ἀλλὰ δὲν ἦμπόρεσαν νὰ βασάζουν τὴν μεγάλην πειθαρχίαν τῶν Ελλήνων, καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῶν Αξιωματικῶν αὐτῶν, τῶν ὄποιων τὸ φέρσιμον εἰς αὐτὴν τὴν περίσασιν ἔδωσε τὴν μεγαλητέραν ἀπόδειξιν τῆς στρατιωτικῆς των ἐπιεικῆς, καὶ τῆς πολεμικῆς εὐφυΐας των.

Οἱ Περσικὸς στρατὸς ἦφανίσθη κατὰ κράτος. Οἱ Δαρεῖοι ἔφυγε πρὸς τὰς βορείους του ἐπαρχίας, ὅπερ ἦταν πλέον φιλοπόλεμαι καὶ πλέον προσγλωμέναι εἰς τὸν ἔκυτόν του· καὶ ὁ Αλέξανδρος ἐκυρίευσε, σχεδὸν χωρὶς ἀνθίσασιν, τὰς πλουσίας μεσημβρινὰς ἐπαρχίας.

Οἱ Δαρεῖοι κατήντησε τότε καὶ ἐπιασε τὴν μητρόπολιν τῆς Μηδίας, καὶ ἡ μοναχὴ του Ἐλπὶς ἦτον νὰ βασαγῇ εἰς ἐκείνην καὶ εἰς τὰ τριγυρινὰς ἐπαρχίας, ὃς που τὸν Αλέξανδρον νὰ τύχῃ νὰ τὸν γυρίσουν ὅπίσω οἱ θόρυβοι τῆς Μακεδονίας. Περὶ αὐτῶν, ἦτον ὅχι ὀλίγη Ἐλπὶς, ἐπειδὴ μιὰ μεγάλη σύγχυσις ἐγεννήθη ἐκεῖ, καὶ κατεσβύσθη μόνον, ὅταν ὁ Αλέξανδρος ἐνικοῦσε εἰς τὰ Γαυγάμηλα. Οἱ Λακεδαιμόνιοι πάντοτε ἀρνοῦντο τὸ δικαίωμα τῆς Μακεδονίας διὰ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ελλάδος, καὶ ἐπροσπάθησαν νὰ βαλθεῖν εἰς τὴν κεφαλὴν μιᾶς ἐναντίας συμμαχίας. Αἱ Ελπίδαι των ὠλιγόσευσαν, διὰ τὸν θάνατον τοῦ Μέμνωνος, διὰ τὴν διάλυσιν τοῦ Περσικοῦ ναυτικοῦ, καὶ διὰ τὴν Νίκην

τοῦ Ἰσσοῦ ἀλλ' ἡ φατρία τῶν ἦτον ἀκόμη δύνατή, μάλιστα ὅταν ἐθογηθεῖτο ἀπὸ τὸ χρυσάφι, ὅπου οἱ ἀπόστολοι τῆς Περσίας ἔφθινα ἐροίραζαν. Τραχόσια τάλαντα ἐπροσφέρθησαν εἰς τὸν λαὸν τῶν Αθηνῶν νὰ τὸν καταπείσουν νὰ ἔνωθῃ μὲ τὴν συμμαχίαν. Τὴν προσφορὰν, οἱ Αθηναῖοι τὴν ἀπέρριψαν· ἀλλ' ἀκόμη εὑρίσκετο σὰς Αθηναῖς δύνατή φατρία δύνηγουμένη ἀπὸ τὸν Δημοσθένη, ἣ ὅποια, ἀγκαλάσσεικαν νὰ κατεπείσῃ τὸν λαὸν νὰ ἔνωθῃ μὲ τοὺς ἔγχροὺς τοῦ Αλεξανδροῦ, ἐγάθη ὅμως ἀρκετὴ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ δώσῃ πραγματικὴν βοήθειαν εἰς τοὺς φίλους ἐκείνου. Η Ηλεία, ἡ Αγαΐα, ὅλη ἡ Αρκαδία, ἔξω ἀπὸ τὴν Μεγαλόπολιν, ἐλαβαν μέρος μὲ τὴν Λακεδαιμονία· καὶ τὸ σράτευμά των ἐνδύναμωθη ἀπὸ δέκα χιλιάδας μισθωτούς, πληρωμένους ἵσως ἀπὸ τὴν Περσίαν. Εἰς τὸ ἐναντίον μέρος ἦταν τὸ Αργος καὶ ἡ Μεσσηνία, ἡ παντοτεινοὶ ἔχθροὶ τῆς Λακεδαιμονίου, μὲ τὰ περισσότερα Κράτη πὲ πρὸς τὰ βόρεια μέρη τοῦ Ισθμοῦ. Αἱ Αθηναῖς ἐγένοντο ἔξω ἀπὸ αὐτὴν τὴν διαμάχησιν ὅμως, ἡ πολυπράγμων πολιτικὴ τοῦ Δημοσθένους ἐπέτυχε νὰ κινήσῃ ἐπανάτασιν μεταξὺ τῶν Θεσσαλῶν.

Ο Αντίπατρος, ὁ ἀξιώτατος τῶν Υπουργῶν τοῦ Φιλίππου, ἐδιορίσθη ἀπὸ τὸν Αλεξανδρον νὰ ἐπιτροπεύῃ εἰς τὸν τόπον του. Εκεῖνος καθησύχασε τοὺς θορύβους τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἐπειτα ἐπέτυχε νὰ συνάξῃ, ἀπὸ τὰ συμμαχικὰ Κράτη, δύναμιν, ὅπου, ἔνωμένη μὲ σούς Μακεδόνας εὑρίσκοντο ἐκεῖ, τὸν ἔκαμεν ἴκανὸν ν' ἀντιστῇ τοὺς ἐναντίους. Οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοί των ἔστησαν ἥδη πολιορκίαν σὴν Μεγαλόπολιν, καὶ τὸ πέσιμόν της ἐκόπτευεν ἀπὸ μέραν σ' ἥμέραν, προτοῦ δυνηθῇ ὁ Αντίπατρος νὰ ἔμβῃ σὴν Πελοπόννησον, καὶ νὰ τὴν ἐλευθερέσῃ. Εκείνη ὅμως ἐβάσαξεν ἔως τὸ φθάσιμόν του. Πεισματώδης μάγης ἐσυνέβη, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐνικήθησαν ἀπὸ τὸ πολὺ

πλῆθος τοῦ ἐγθροῦ. Αγις δὲ βασιλεὺς τῶν ὀφονεύθη μαχόμενος, ἀφοῦ διεσπάσθη ἡ φάλαγξ του. Οἱ Λακεδαιμόνιοι τότε παρεκάλεσαν νὰ γίνῃ εἰρήνη, καὶ δὲ Αυτίπατρος ἔζειλε τοὺς πρέσβεις των εἰς τὸ Συμβούλιον, ὃποῦ ἐσυνανθροίσθη εἰς τὴν Κόρινθον. Εκεῖ ἐψηφίσθη, ὅτι ἡ τύχη τῆς Λακεδαιμονος νὰ ἀποφασισθῇ ἀπὸ τὸν Αλέξανδρον, καὶ ὅτι πεντάτα ἀπὸ τοὺς εὐγενεσάτους Σπαρτιάτας νὰ δοθοῦν ως ἐνέχυρα, ὅτι τὸ Κράτος τῆς Λακεδαιμονος θὰ ὑπετάσσετο εἰς τὴν ἀπόφασιν ἐκείνου.

Κις τό μεταξὺ, ὁ Αλέξανδρος ἐπροχώρησε τὴν ἄνοιξιν εἰς τὴν Μηδίαν. Ο Δαρεῖος, θαυμάζωντας τὴν ταχύτητα ἐκείνου, καὶ μὴν εύρισκωντας τὰς ἐλπιζομένας βοηθείας, ἤναγκάσθη καὶ πάλιν νὰ φύγῃ, καὶ ν' ἀφῆσῃ τὸ βασίλειον τῆς Μηδίας εἰς τὴν ἔζουσίαν τοῦ νικητοῦ. Κατέφυγεν ἐκεῖνος εἰς τὴν Βάκτριαν, ὅπου, Βῆσσος, ὁ Σατράπης τῆς ἐπαρχίας, καὶ τινες ἄλλοι συνώμοσαν ἐναντίον του τὸν ἔκαμεν αἰχμάλωτον, καὶ εἰς τέλος τὸν ἐδολοφόνησαν. Οταν ἐπρόφθασεν ὁ Αλέξανδρος μὲ τὸ ἱππικόν του, ηὔρεν ἐκεῖ τὸ πτῶμα τοῦ Δαρείου, τὸ ἐστήκωσε, καὶ τὸ ἔζειλε νὰ ταφῇ εἰς τὸ βασιλικὸν κοιμητήριον, σὴν Περσίαν. Ο Βῆσσος ἐκήρυξε τὸν ἑαυτόν του βασιλέα τῆς Ασίας, ἀλλ' ὄγλιγωρα ἐδιώχθη ἀπὸ τὴν Σατραπείαν του, καὶ παρεδέθη ἀπὸ τοὺς ὅπαδους του σὰ χέρικ τοῦ Αλεξανδρού, ὁ ὃποῖος τὸν ἔζειλε σὸν θάνατον, ως δόλιον φονέα, καὶ προδότην. Αἱ βορειαὶ ἐπαρχίαι διὰ πολὺν καιρὸν ἐξηκολούθησαν εἰς τ' ἄρματα, ἢ πολλάκις ἔανανέωναν τὴν ἀνθίσασίν των, καὶ μόνον τὸν τρίτον χρόνον μετὰ τὴν νίκην τῶν Αρβηλῶν, τὸ Περσικὸν βασίλειον ὑπετάχθη ὄλόκληρον. Η ἐπικράτεια τοῦ Αλεξανδρού λοιπὸν τότε ἔφθασεν ως τὴν Κασπίαν θάλασσαν, καὶ τὸν ποταμὸν Ιαξάρτην (Σίρρ), ὁ ὃποῖος τὴν ἐχώριζεν ἀπὸ τὰ ἄγρια χώματα τῶν νομάδων Σκυθῶν. Κανένας καλὸν δὲν ἐτρεχοῦσε τὸν πόθον τοῦ Αλεξανδρού νὰ διαβῆ.

τὸν ποταμὸν μὲς σκοπὸν κατακτήσεως· καὶ μολονότι ἐκεῖνος
μιὰν φορὰν ἐπολέμησε τοὺς Σκύθας, τὸ ἔχαμε μόνον μὲ
σκοπὸν νὰ παιδεύσῃ τὴν αὐλάδειάν των. Αἱ ἐπάρχιαι ὅμως
αἱ ἀπ' αὐτὸν κυριευμέναι περιεῖχαν σχεδὸν ὅλους τοὺς ἀξι-
λόγους τόπους, καὶ τὰς πλωυσιωτέρας πόλεις τῆς χεντρικῆς
Ασίας. Τῆς βορειοτέρας Ἐπαρχίας Σογδιάνας, Μητρόπολις
ἡταν, ἡ Μαρακάνδα, τὴν ὄποιαν εὔκολα σήμερον γνωρί-
ζομεν ἀνθοῦσαν μὲ τὸ ὄνομα Σαρακοκάνδ. Η πόλις Βάκτρα,
εἶναι ἡ σήμερον, Βάλχ, καὶ ἡ Αλεξάνδρεια εἶναι ἡ Κανταχάρ,
Ἐλληνικὴ ἀποικία ἀπὸ τὸν Αλεξανδρεῖον θεμελιωμένη, καὶ
ὄνοματισμένη, καθὼς καὶ ἡ μητρόπολις τῆς Αἰγύπτου, μὲ
τὸ ἴδιόν του ὄνομα. Αὐτὰ τὰ ὄνόματα θὰ δείξουν, ως ποῦ
τὸ βασιλεῖόν του ἐξαπλώνετο πρὸς τὰ βορειανατολικά. Τὰ
μεσημβρινὰ καὶ δυτικὰ σύνορά του σημαδεύονται ἀρκετὰ
εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν Μακεδονικῶν κατακτήσεων.

Μεγάλαι ἦταν αἱ δυσκολίαι τῆς θέσεως τοῦ Αλεξάν-
δρου. Εἰς ὀλίγους χρόνους ἐκυρίευσε πολλότατα ἔθνη δια-
φόρων γῆθῶν, καὶ ὅλα πολὺ διαφορετικὰ ἀπὸ τὸ μικρὸν
σῶμα τῶν Ελλήνων καὶ Μακεδόνων, μὲ τοὺς ὄποιους ἐ-
μελλε νὰ βασᾶται τὰ ἔθνη ἐκεῖνα εἰς ὑποταγήν. Η τα-
χύτης αὐτὴ τῶν προοδῶν του δὲν ἔδιδε καιρὸν ἀρκετὸν
νὰ ρίζωθῇ μεταξὺ τῶν ἔθνῶν κάποια ἀργὴ ἐμπιεσύνης
πρὸς αὐτὸν, εἰς τρόπον ὅτι, σχεδὸν ὄλοκληρον τὸ Βασί-
λειόν του, ἥτον εἰς τὴν κατάσασιν μιᾶς νεωτὶ κατακτημένης
ἐπαρχίας, ὃποῦ ὑπήκουσε μοναχὰ ἀπὸ δύναμιν καὶ φόβον.
Ητον λοιπὸν ἀνάγκη νὰ κάμη φίλους τοὺς νέους του ὑπη-
κόους, μήπως τὸ μικρὸν του σράτευμα ἀποκάμη καὶ ἀπο-
τελειώσῃ, εὑρισκόμενον πάντα εἰς δούλευσιν. Ητον ἀνάγκη
νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀγάπην τῶν Ελλήνων, ὃποῦ τὸν ἀκό-
λουθοῦσαν, ἐπειδὴ, γωρὶς τὴν δύναμιν ἐκείνων, δὲν ἡμπο-
ροῦσε νὰ κρατήσῃ οὕτα μιὰν ἐπαργίαν. Αὐτοὺς τοὺς σκο-
ποὺς ἐπροσπάθησε νὰ συμβιβάσῃ, διαμοιράζωντας ἀξιώματα

λαμπρὰ καὶ ἀξιόζηλα τόσον εἰς τοὺς Ελληνας, ὅσον καὶ εἰς τοὺς Ασιατικοὺς, δίδωντας δῆμος τὰ ἄρματα σχεδὸν ὅλόκληρα εἰς τὰ χέρια τῶν Ελλήνων, ἐνῷ γη πολιτικὴ διοίκησις ἐνεπιεσύετο τὸ περισσότερον εἰς τοὺς ἐντοπίους. Δὲν ἔχει ὅμως φάνερὰν δικαιολογίαν γη πολιτικὴ ἴδεα, ὅπου τὸν κατέπεισε νὰ ἐνδυθῇ τὴν Μηδικὴν φορεσιὰν, καὶ νὰ προσμένῃ ἐπίσης ἀπὸ ὅλους νὰ τὸν προσκυνοῦν κατὰ τὸν Ασιατικὸν τρόπον, τὸ ὅποιον ἐφαίνετο εἰς τοὺς Ελληνας πρᾶξις οὐτιδανῆς δουλοπρεπείας, ὅταν ἐπροσφέρετο εἰς ὅποιονδήποτε αὖθις παπού. Οἱ κολακες ὅμως τοῦ Αλεξανδρου, διὸ νὰ δικαιολογήσουν τὰ ἀνωτέρω, ἐβεβαίωνται, ὅτι ἔχεινος ἦτον κάτι περισσότερον ἀπὸ αὖθις παπού. ὅτι τὰ ἀνδραγαθῆματά του πολὺ ἔξεπέσασαν ἔκεινα τῶν παλαιῶν Ήρώων προπατόρων του, τοῦ Ηρακλέους Δηλ. καὶ τοῦ Βάκγου, τῶν κατακτητῶν τῆς Ινδίας, τοὺς ὅποιους ὅλοι ἐλάτρευαν ως Θεοὺς καὶ διέσπειραν μῆθον, ὅτι ὁ Αλεξανδρος, καθὼς ἔχεινοι, εἶχε κάποιαν θεϊκότητα εἰς τὴν γεννησίν του, καθὼς καὶ εἰς τὰς πρᾶξεις του καὶ ὅτι, σὰ ἀληθεια, ἦτον υἱός, ὅχι τοῦ Φιλίππου, ἀλλὰ τοῦ Αρρωνος, τοῦ μεγάλου Θεοῦ, τοῦ ὅποιου τὸν ναὸν αὐτὸν, μὲ τόσον κόπον καὶ κίνδυνον, ἐπῆγε κι' ἐπροσκύνησεν. Αὕτα ὅλα ὅμως ἀπετελοῦσαν γενικὴν εἰς τοὺς Ελληνας κακοευγχρίστου, καὶ διχόνοιαν μεταξὺ τοῦ Αλεξανδρου καὶ τινῶν πιστοτέρων του ὀπαδῶν. Εἶναι πιθανὸν, ὅτι τοῦ ἥρεσκε νὰ σογιάζεται αὐτὰ, ως σκοποὺς πολιτικούς διὰ νὰ σκεπάσῃ εἰς τὰ ἴδιά του μάτια μιὰν ἀδυναμίαν, διὰ τὴν ὅποιαν ἀλλέως ἔπειπε νὰ ἐντραπῇ καὶ ὅτι, ἀληθινὰ ἔπραττεν οὗτω, παρακινούμενος ἀπὸ τὸ θελκτικὸν φρόνημα, ὅπου κι ἀπαράμιλλαι του ἐπιτυχίαι ἐντύπωσαν εἰς τὴν φυσικὴν δραστηριον καὶ φιλότιμόν του διαθεσιν. Οἱ Πέρσαι ἦταν συνειθισμένοι νὰ τιμοῦν τοὺς βασιλεῖς των σχεδὸν ως Θεοὺς, καὶ ὁ Αλεξανδρος ἵσως ὑποπτεύετο, μήπως ἔκεινοι θὰ τοῦ ὠλιγότερευαν τὸ σέβας, ὅταν ἔβλεπαν ἄλλους, ὅτι ἔκχυμαν

διαφορετικά. Άλλοι Πέρσαι τῆς μεγάλης τάξεως ἐγνώριζαν
ἀρχατὰ, ὅτι τὰ Ελληνικὰ ήθη ήταν διαφορετικά ἀπὸ τὰ ἔδι-
κάτων· καὶ ήταν προστομασμένοι, ἀπὸ συχνὴν πεῖραν τῆς
Ελληνικῆς ὑπεροχῆς τόσον εἰς τὴν πολιτικὴν, ὃσον καὶ
εἰς τὸν πόλεμον, νὰ σέβωνται τὰς ἴδιογγνωμίας τῶν κατα-
χτητῶν τους, καὶ νὰ τὰς ἐνώνουν μὲ τὰς ἴδεας τῆς δυ-
νάμεως καὶ ἀξιότητος. Δι᾽ αὐτοὺς, αὐτὰ τὰ καυχήματα
τοῦ Αλεξανδρου δὲν ἡμποροῦσαν νὰ ἥναι ἀναγκαῖα, ἀλλ
ἡμποροῦσαν ἵσως, ἀν δὲν τὰ ἐναντιεῖτο τὶς, νὰ ἥναι ω-
φέλιμα. Εἰς τοὺς Ελληνας, ὅμως, καὶ Μακεδόνας ἐπροξε-
νοῦσαν πολλὴν ἀηδίαν· καὶ εἰς ὅλους γενικῶς ὁ Βασιλεὺς
ἢ ἐφαίνετο ταπεινωμένος, ὅταν ἐδείχνετο, ὅτε ἐποθοῦσε
προσκυνησμοὺς, ὅποῦ εἴτε δὲν τοῦ ἐδίδοντο, ἢ τοῦ ἐδί-
δοντο δυναστικά. Εἰς τὴν διαφωνίαν, ὅποῦ ὅλοὲν ἐσώζετο
τὸ σρατόπεδον, αὐτὸ ἔδωκε νέαν ὅλην. Οἱ δημοκρατικοὶ
Ελληνες, καὶ οἱ Μακεδόνες, ἐζήλευαν ἔνας τὸν ἄλλον· καὶ
οἱ ἴδιοι Μακεδόνες, ἥταν κι’ αὐτοὶ μοιρασμένοι εἰς φατρίας.
Αὐταὶ αἱ διχόνοιαι πρὸ ὅλιγου καταπολὺ ἐρεθίσθησαν. Φι-
λώτας ὁ υἱὸς τοῦ Παρμενίωνος, ἥτον ἔξαίρετος ἀξιωμα-
τικὸς, καὶ ἔχαίρετο μεγάλα ἐπαγγέλματα, ἀλλ’ ἥτον κομ-
πασῆς, ἐξοδευτῆς, καὶ πεισματάρης εἰς τὰς γνώμας τοῦ.
Αὐτὸς ἐκατηγορήθη ὡς προδότης, καὶ κατεδικάσθη εἰς θά-
νατον, ἀπὸ δύο συμβούλιον Μακεδόνων, ὑποκάτω εἰς πε-
ριτάσεις, ἀν ὅχι ἀποδειγμένου ἐγκλήματος, τουλάχιστον δυ-
νατῆς ὑποψίας. Ο πατέρ του παρομοίως παρεδόθη εἰς θά-
νατον διὰ ἐλαφρότεραις μαρτυρίαις, καὶ χωρὶς νὰ τοῦ δοθῇ
εὔκαιρία νὰ διαφενδευθῇ. Ο φόβος, μήπως, δίδωντας εἰς
τὸν κατηγορημένον καιρὸν καὶ εἰδῆσιν, ἢ δύναμις καὶ ἡ
ἀγάπη ὅποῦ ἔχεινος ἔχαίρετο εἰς τὸ σράτευμα, τὸν ἐνθαρ-
ρύνουν ν’ ἀντισταθῇ τὴν ἐξουσίαν τῆς χυβερνήσεως, ἐπροξέ-
νησεν αὐτὴν τὴν ἄδικον ὄγλιγωράδα τῆς καταδίκης τοῦ
αὐτὸ ὅμως ἀφύνει ἔνα βαθὺ ψεγάδι εἰς τὸν χρακτῆρα

τοῦ Αλεξάνδρου, καὶ μαλισκα, ὅποι καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ Φιλίππος, ἔγρεωσούσαν περισσότερην εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Παρμενίωνα πάρα εἰς κανένα ἄλλον. Η ἀνάβρασις, ὅποι ἐπρόξενη σὺν τῇ καταδίκῃ τῆς λαμπροτάτης αὐτῆς οἰκογενείας, μόλις κατέπαυσε, καὶ πάλιν νέα ἐρεθίσματα ἔζεσπασαν, μετὰ τὸ γὰρ ἔζητησεν ὁ Αλεξάνδρος νὰ τιμᾶται κατ' ἓνα τρόπον ἀλιτελα ξένογεις τὰ ἥθη καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν Ελλήνων.

Μεταξὺ ἔκεινων, ὅποι μὲ λύπην τους εἶδαν τὴν ἔπαρσιν, ὅποι ἄργισε νὰ δείχνῃ ὁ Αλεξάνδρος, καὶ τὴν προτίμησιν ὅποι ἔδιմεν εἰς τὰς συνηθείας τῆς Ανατολῆς, ἦτον ὁ Κλεῖτος, ὁ σύντροφος τῆς νεότητός του, καὶ τώρα ἔνας τῶν εὔνοικωτάτων τραπηγῶν, ὁ ὅποιος τοῦ ἐγλύτωσε τὴν ζωὴν εἰς τὴν μάγην τοῦ Γρανίκου. Εἰς ἓνα συμπόσιον, τινὲς κόλακες τοῦ Βασιλέως, ἀκολουθοῦντες, καθὼς ἐσυνείθιζαν, νὰ παραταίνουν τὰ κατορθώματα αὐτοῦ ἀνώτερα ἀπ' ἔκεινα τοῦ Βάκχου, ἐπροχώρησαν τόσον εἰς τὴν ἐκθειασικήν των κολακείαν, ὡςε, πιεύοντες νὰ τοῦ γίνουν εὐγάριστοι, κατεφρονοῦσαν τὰς πράξεις τοῦ πατρύς του· σέβας ἀναξιον, καὶ ἐπίσης ἄτιμον, καὶ εἰς ἔκεινους ὅποι τὸ ἐπρόσφεραν, καὶ εἰς ἔκεινον ὅποι τὸ ἀδέχετο. Ο Κλεῖτος ωνείδισε τὴν ποταπότητά των μὲ τιμίαν ἀγανάκτησιν, ἄργισε νὰ ἐπαινῇ τὸν Φιλίππον, καὶ ἔκαμε συγκριτικὴν περιγραφὴν μὲ τὴν ὅποιαν ἐπαράσταντας τὰς πράξεις τοῦ Αλεξάνδρου κατωτέρας τοῦ Φιλίππου· ἀλλὰ, κατὰ δυσυχίαν, αὐτὸς ἦτον ἀπὸ τὸ κρασὶ θερμασμένος, καὶ ἀφοῦ ἀπεκρίθη σούς κόλακας, ἐγύρισε πρὸς τὸν Αλεξάνδρον, καὶ τὸν ώμηλησε μὲ ἀσεμνον καὶ ἀτακτον αὐθάδειαν. Ο Βασιλεὺς, παρμένος ἀπὸ τὸ κρασὶ καὶ τὸν θυμὸν, ἐδοκίμασε νὰ τοῦ ρίχθῃ ἐπάνω, ἀλλ' ἐκράτηθη ἀπὸ τινας τῶν συντρόφων του, ἐνῷ ἄλλοι ἔσπρωξαν τὸν Κλεῖτον ἐξω ἀπὸ τὸν θάλαμον. Άλλ' ὅλα ἦταν εἰς μάτην. Ο Βασιλεὺς ἀρπάζειν ἔνα ἄρμα, καὶ ἀκολουθῶντας τὸν Κλεῖτον, ὅποι ἐγύρισεν ὀπίσω νὰ δείξῃ ταύφωη-

σίδιν, τὸν ἐσκότωσε, σὸν τόπον. Μόλις ἔκαμε τὸ κακὸν, καὶ εὐθὺς τὸν ἔπιασσε πικροτάτη μετανόησις. Διὸς τρεῖς ημέρας δὲν εὐγῆκεν ἀπὸ τὸν θάλαμόν του, καὶ δὲν ἦθελεν οὔτε νὰ φάγῃ, οὔτε νὰ πάγῃ οἱ φίλοι του ὅμως τέλος πάντων τὸν κατέπεισαν νὰ ἀναλάβῃ τὸ χρέος τῆς ἀξίας του. Άλλ’ ἔκεινος δὲν φαίνεται νὰ ἀπέφησεν ὅλότελα τὰ παραδοξά του ζητώματα, διοῦ δύσθασαν αἰτίαν εἰς αὐτὸ τὸ φυνικὸν, καὶ εἰς ἄλλας ζημίας, διοῦ μᾶς ἀναφέρουν οἱ ιστορικοὶ του. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἡμεν ἀνίκητον τὴν ἀπέχθειαν τῶν Μακεδόνων εἰς τοὺς νέους τρόπους τῆς προσκυνήσεως, καὶ δτι τὸ ἐσοχάσθη ἀναγκαῖον νὰ μὴν τοὺς Ζητῷ εἰς τὸ ἑζῆς ἀπὸ ὅλους.

Εὐθὺς διοῦ δλόκηρον ὑπέταξε τὸ Βασίλειον τοῦ Δαρείου, ἢ ζέσις τοῦ πολέμου καὶ τῆς κατακτήσεως τὸν ἐσπρωχνεν, οἵδη εἰς μακρυνώτερα ἐπεχειρήματα. Πρὸς τὰ ἀνατολικούτις μέρη ἔκειτο ἡ μεγάλη καὶ καρποφόρος Ινδία, καὶ εἰς αὐτὴν ἐκίνησε μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὴν ὑποτάξῃ ὅλόκηρον. Διὰ τὰς προτητερινάς του κατακτήσεις, κάποιον δικαιολόγημα ἡμπορεῖ νὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἔχθραν, διοῦ ἐπικρατοῦσε μεταξὺ Ελλάδος καὶ Περσίας. Διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν Ελλήνων, ἢ τουλάχιστον, ἐκείνων τῶν Ελλήνων, διοῦ ἐκατοικουν τὴν Ασίαν, ἵσως ἡτον χρήσιμον τὸ νὰ κολλοθωθῇ ἡ δύναμις τοῦ Δαρείου μολονότι κανεὶς βέβαιας νόμιμος σκοπὸς δὲν ἔζητοῦσε τὴν κατάκτησιν δλοκλήρου τῆς Αὐτοκρατορίας ἔκεινου. Η παροῦσα ὅμως ἐκσρατεία κατὰ τῆς Ινδίας δὲν ἔλαβεν ἀφορμὴν, οὔτε ἀπὸ κάμμιαν ὕβριν, ἢ ἐνδρχλησιν, παλαιὰν, ἢ νέαν, οὔτε καν ἐσκεπάσθη ἀπὸ τὴν ἐπιπόλαιον πρόφασιν τῆς πολιτικῆς ἀνάγκης. Ο Αλέξανδρος ἐσπρωξε τ' ἄρματα, πάντα εὐτυχισμένα, ως τὸν μέγαν ποταμὸν Ινδὸν, καὶ πολὺ ἐκεῖθεν ἀκόμη ἄλλ' οἱ σρατιῶται του ἡταν βαρυμμένοις ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ κινδύνους. Ταραχμένοι λοιπὸν ἀπὸ τὴν ὑποψίαν, δτι ὁ πόλεμος θή-